

centesimo extinguitur anno, etsi aliud testator expresserit.

- 47 Limitatur, & num. 48. ubi declaratur conclusio tradita.
- 49 Legatum annuum privato relicto, morte ejus intercidit: sed pro anno quo moritur, integra quantitas ipsius heredi debetur.
- 51 Quoad computationem Falcidiae nihil refert, an legatum annuum ad centesimum annum coarctetur, vel quod in infinitum debeatur, & quae quantitas sit detrahenda de jure communi, cum usura permittebantur.
- 52 Quomodo in Hispania detrahitio fieri debeat & quae summa deducenda.
- 53 In stipulationibus de annua quantitate praestanda non pariter servantur quae in annuis legatis.

CAPUT IX.

Pactum retrovendendi in emptoris favorem, quod retroemendi posset appellari, frequens non est, Leotard. de usur. quæst. 15. num. 16. imò à Rebus publicis extirpari oporteret, Leotard. numer. 21. à quo abstinendum monet post alios Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 377. num. 11. idè quæstionis est, utrum tale pactum sit licitum, de qua Scaccia de commerc. §. 1. quæst. 1. ex num. 475.

Ad Num. 1.

- 2 Iniquitas hujus conventionis in eo præcipuè versatur, quod emptor qui pretium repetit, interim perceptos fructus retinet ac lucratur, alioqui non ambigeretur; quin licite pactum istud adjici possit, atque ita distinguit Scaccia numer. 481. & 487. Quapropter ad definiendam præfatam controversiam, prius inquirere opus erit, num ex natura contractus illi fructus ad emptorem, vel venditorem spectent, sequuta retrovenditione? Et licet magis receptum sit ad venditorem attingere, ut tenet Scaccia cum aliis numer. 487. verius tamen videtur contrarium, scilicet fructus emptorem retenturum, etsi re tradita, pretium exegerit: quod cum nostro Præfide docent Molin. ubi proxime, Leotard. numer. 19. Menoch. lib. 3. præf. 122. numer. 17. Ugolin. de usur. cap. 42. numer. 3. Castill. controv. lib. 2. cap. 25. num. 60.
- 3 Quæ sententia plurimis posset roborari; nam supposita contractus justificatione, nihil refert ad fructuum acquisitionem, quod pactum in favorem emptoris, aut venditoris apponatur, cum utroque casu eadem reperiantur rationes, nempe dominium, & periculum, quod est emptoris, atque æquitas, ut dum venditor usu pecuniæ potitur, emptor fructuum emolumentum percipiat. Nec quia in potestate emptoris est rem cum fructibus retinere, his privari debet, cum jure suo utatur ex conventionione: quæ non inficiatur Scaccia, sed propter usuræ vitium, quod ipse præsumit, fructus restituendos opinatur venditori, ejus fundamentum refutatur inferius, num. 6.
- 4 Igitur secluso sceleris vitio, si emptor redderet venditori, graviter læderetur ille, & hic cum aliena jactura fieret locuples, atque ita quod favore emptoris conventum est, in ipsius incommodum retorqueretur, contra vulgare axioma, de quo in cap. Quod ob gratiam 61. de reg. jur. in 6. l. Nulla 24. de legib. Barbosa axiom. 96. numer. 1. Læfio autem emptoris apparet, qui caret pecuniæ usu & utilitate, quam pretii nomine numeravit,

sustinet rei periculum, amittit quod pro onere imposito venditori ultra justam æstimationem rei præstare debuit, ut infra ostendetur, numer. 15. in quorum omnium compensationem æquillimum est, ut fructus emptor, quos propria cura & labore percepit retineat, ad quem ex juris principis spectant. Alias venditor multiplex lucrum caperet, qui sub idem tempus pretii, & fructuum commodum sentiret, nullum periculum sustinens, contra æquitatem legis Curabit §. C. de action. empt. Præterea retinebit excessum pretii, quem propter onus pactionis accepit, ut pronuper insinuavimus, ac constabit infra, numer. 16. quæ naturæ ratio non patitur, ne quis cum aliena jactura locupletetur, l. Nam hoc natura 14. de condit. indeb.

Ex quibus, retenta quam tuiti sumus, opinio debet limitari, si pretium primæ emptionis solum non sit, tunc siquidem emptor rem cum fructibus compelleretur reddere. Leotard. sup. num. 20. quod ita verum est, si pretii numeratio defuit moræ emptoris, si venditoris voluntate, qui habuit fidem de pretio tempus ad solutionem concedens; illuderetur enim venditor cum læsione, si emptor retentis fructibus, non redderet intra terminum præscriptum solutioni, etsi alias hoc casu æquitati dictæ legis Curabit, locus non sit, ut prænotatur sup. cap. 4. n. 25.

Supposito quod fructus ad emptorem irrevocabili spectant, pactum retrovendendi cum emptori placuerit, ex se licitum profiteretur præter Præfide nostrum Molina disp. 377. numer. 11. Lessius de justit. & jure, lib. 2. cap. 20. num. 113. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 14. n. 4. Bonacina de contractib. disp. 3. q. 2. punct. 3. num. 6. Castillo contrav. lib. 2. cap. 25. num. 8. Leotard. d. q. 15. num. 16. Menoch. ubi sup. Farinac. in Praxi, lib. 5. de falsit. q. 163. n. 60. Frider. Martin. de jur. cens. cap. 6. numer. 250. Morla Empor. Jur. tit. 9. quæst. 14. num. 5. Ugolin. d. cap. 42. num. 2. quidquid post alios contra scripserit Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 31. n. 68. Scaccia numer. 487. qui omnes contractum illum ad favorem emptoris damnant propter fructuum retentionem, alioqui conventio omni carebit suspitione. Cenc. de censib. q. 6. num. 28. Scaccia n. 481. quanquam in cap. Illo vos §. de pignor. contractus usurarius declaratur ex aliis conjecturis, & pacto de computandis fructibus in sortem.

Ex qua constitutione deducitur, quod etsi pactum istud retroemendi per se non sit reprobatum, conjecturam tamen simulationis generat, quæ aliis adjuncta contractum arguit feneratoritium. Molin. num. 11. Farinac. d. q. 163. num. 62. Quot & quales desiderentur, in judicis residet arbitrio. Maltrill. d. cap. 25. n. 22. & 77. qui observavit, ex pacto retrovendendi in gratiam emptoris validiorem insurgere præsumptionem usuræ, quam si ad libitum venditoris iniretur, ut infra numer. 3. vers. Quare est, D. Covar. edocet, ubi nos iterum hoc ipsum inculcavimus.

Ibi: Tandem his distinctionibus omissis.

Hic D. Covar. sub distinctione regulam constituit ad dignoscendum, quando emptor, resoluta contractu, fructus perceptos venditori reddere teneatur. Sed aliter in hunc modum distinguipotest. Aut ita dissolvitur emptio, ut ea pro infecta à principio habeatur, ut pacto additionis

Ad Num. 2.

Ad intellectum capitis Illo vos §. de pignorib. præter laudatos à Barbosa in collect. ibi, numer. 1. consulas Molin. d. disp. 377. numer. 10. Castill. contrav. lib. 2. cap. 25. à numer. 60. Lessius de justit. & jure, lib. 2. cap. 20. à num. 119. Felician. de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 15. Beroum in cap. Ad nostram, num. 26. cum seqq. de empt. & vendit. Mantic. de tacit. convent. lib. 8. tit. 20. à num. 10. Farinac. in Praxi, lib. 5. de falsit. q. 163. num. 62. Menoch. lib. 3. præf. 122. num. 64. cum seqq. Cujac. ad d. cap. Illo vos, Scacciam de commerc. §. 1. q. 1. num. 476.

Hi communiter docent, decisionem Pontificiam niti triplici præsumptioni, id est, pacto retrovendendi, excessui pretii recepti in redemptione, ac clausulæ de computandis fructibus in sortem, quæ licet relevet venditorem, tamen verba, quia sunt propria pignoratitii contractus, simulationem detegunt, unde rectè Mantic. num. 11. inquit: Hoc pactum non gignit conjecturam usuræ, sed pignoris: sed cum pacto retrovendendi, & augmento pretii restituendi operatur coadjuvans, ut contractus propter simulationem feneratoritius præsumatur.

Ibi: Quod si velis constanter.

Pontificem ex præfatis tribus conjecturis instructum decidisse illum contractum usurarium, incomperto est, & ita verum, ut quavis emptor non esset solitus feneratori, idem Pontifex statueret, quod colligitur ex illis verbis: Præsertim cum usuras consueverit exercere. Verbum enim, Præsertim, significat id, quod adjicitur post illud, abundare, nec fore necessarium. Barbosa de Distinctionib. dist. 277. num. 2. & 5. nam idem juris esset, licet consuetudo feneratorandi deficeret.

Ad Num. 3.

Pactum retrovendendi in gratiam emptoris regulariter licitum censeri, probant laudati sup. n. 6. quoad emptionem annuorum reddituum quid juris, statim aperietur. Potest etiam pactum hujusmodi adjici in favorem utriusque, ita ut cum liberit venditori, pretium offerens rem repetat, & rursus emptor rem restituens pretium exigat. Molin. sup. num. 16. Lessius numer. 120. Bonacina de contract. disp. 3. quæst. 2. punct. 3. n. 8. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 20. dub. 14. num. 5. qui docent hoc casu pretium rei justum censeri, si de vera æstimatione aliquid prudentis arbitrio detrahatur, minus tamen quam si venditio fieret cum pacto retrovendendi ad venditoris favorem V. g. si fundus valeat centum, qui justè venditur cum pacto retrovendendi ad libitum venditoris septuaginta, quando utrique contrahenti datur facultas recedendi à contractu, fundus æstimabitur octoginta quinque, paulò plus, minusve; nam hæc conventio magis emptorem, quam venditorem onerat. De pretio justo cum pacto respicit emptoris commodum statim agendum.

Vers. Sunt enim hic due venditiones, & sequenti.

Sicut pretium rei venditæ cum pacto retrovendendi in favorem venditoris decrevit, quia oneratur

9. Aut nobis obijci poterit quod tradidimus cap. prox. num. 15. videlicet in pacto legis commissoriae, ac in diem additionis verbis obliqui concepto, teneri emptorem ut fructus restituat, velut si ita dictum sit: Ab emptione recedatur, aut res restituatur, si alius meliorem conditionem intra semestre attulerit. Ubi contractus non resolvitur à principio, unde secundum præmissam regulam emptor poterat retinere fructus. Sed respondetur, quod cum ex eis pactionibus jura expressè præcipiant, ut fructus per emptorem restituantur, quomodolibet pactum concipiatur, subsequitur idem restitutionis effectus, quoniam contrahentes præsumunt se legis dispositioni conformare; etsi formam verborum non observent, quod ex imperitia plerumque contingit: idè quoad fructus venditio ab initio censetur resoluta, etsi verba indicent aliud.

Ibi: Quod si venditio alterius pacti.

10. Repetit D. Covar. quod paulò ante prædocuerat, nempe quod dissoluta venditione ex pacto additionis in diem, emptor fructus, quos interim perceperit, retinet autoritate Consulti in l. 2. de in diem addit. ubi sic expressè deciditur: at ea lex corrigitur, seu declaratur aperte per legem Item quod dictum 9. eod. tit. ubi Ulpianus seipsum interpretatus, ita inquit: Item quod dictum est, fructus interea captos emptorem priorem sequi, toties verum est quoties nullus emptor existit, qui meliorem conditionem afferat, vel falsus existit. Sin verò existat emptor posterior, fructus refundere priorem debere constat creditori. Cui consonant lex Imperator 19. eod. tit. lex finalis de jur. fise. lex 40. tit. 5. part. 5. & prænotatur ex aliis sup. cap. prox. num. 8. nemine, quem viderim, dissentiente. Nec possum non mirari, quod eximius Præfex, qui in scrinio pectoris omnia jura habuisse videtur, horum non meminisset.

ratur emptor, ut prædixi *cap. prox. num. 42.* ita si idem pactum in gratiam emptoris adjiciatur, pluris res aestimari debet, quam per se valet, ob gravamen vendentis de pretio restituendo, quod pecuniâ aestimabile est. Cenc. *de censib. decis. 147. num. 6.* Sic tenent Molin. *sup. num. 13.* Lessius *num. 117.* Trullench. *num. 4.* Leotard. *de usur. q. 15. num. 17.* Consule tamen Lessium *ex n. 118.*

16 Unde iniqua erit conventio si pacificatur quod pro eodem pretio venditor rem redimat, cum placuerit emptori; nam ille debet de pretio detrachere quanti aestimetur gravamen pretii restituendi. Molin. *n. 14.* Trullench. *ubi proximè,* Lessius *n. 118.* Leotard. *n. 18.*

17 Inde etiam inferitur; quod si de modicitate pretii agatur ad discernendum an sit contractus usurarius, haberi ratio debet augmenti illius propter onus impositum venditori, sicut attenditur diminutio, cum idem pactum ad favorem hujus concipitur, sicut adnotatur à nobis *d. n. 42.*

18 Afferit Præses noster *sub hoc vers. Sunt etenim,* non improbandam pactionem, quod rem invitus venditor recipiat, majori pretio restituito, quam ex prima venditione percepit: quem refert, ac sequitur Molin. *disp. 376. num. 3.* modò res talis sit, ut temporis progressu pretiosior fieri verosimiliter speretur, veluti si servus infans venderetur, qui in dies sicut ætate, ita & aestimatione increfcit. Sed si hujus naturæ non sit, ut domus, servus perfectæ ætatis, id pactum ut illicitum, ac de usura suspectum damnari debet, *cap. Illo vos 5. de pignor. observant adducti sup. numer. 11.* Alius casus est cum convenit, ut pro eodem pretio fiat revenditio, de quo supra, *num. 16.* Tertius est casus cum pro viliori pretio res debet retrovendi, & hic contractus omni carebit prorsus iniquitate, si tantum detrahat venditor de quantitate recepta, quanti aestimari posset gravamen retroemendi. Ultimum sit, ubi conventum est, ut justo pretio curente sub tempore resoluti contractus res retrovendatur, quod jure procedet, cum ut D. Covar. inquit, duæ sunt venditiones, nec iniquum est, quod eadem res diverso pretio vendatur, quia pro temporum varietate pretia rerum crescere, aut decrefcere solent. Hoc tamen pactum nimis oneraret venditorem, cum emptor posset expectare tempus ad retrovenditionem, quo res plurimi valeat, quare digna compensatione opus erit. Admonendi sumus, quod in hujusmodi conventionibus raro justitia solet observari, ideo suspectæ habentur, & à bene instituta Reipublica ut repellantur oportet. Molin. *disp. 377. numer. 15.* Adde Leotard. *de usur. quest. 15. num. 9. & 10. & vide infra, num. 26.*

Verf. Tertio ex pranotatis.

19 Vide quos recensui *sup. numer. 11.* præsertim Castill. qui rectè *d. cap. 25. numer. 22. & 77. cum seqq.* regulariter cum agitur de conjecturis, ut fœneraticius contractus pronuntietur, totum iudicis arbitrio committit, cui accedit Leotard. *de usur. q. 9. n. 3.* apud quos plurimi, & adde laudatos *sup. cap. prox. n. 37.*

Verf. Quarto est illud.

20 Si emptor ex pacto retrovendendi in sui favore non lucratur fructus interim perceptos, sed eos computat in pretium quod est recepturus, ut voluit Panormitanus, hæc conventio magis remota est à suspitione usuræ, quam si facultas re-

dimendi tribueretur venditori: quo casu emptor extra dubium suos fructus irrevocabiliter facit, *l. 2. C. de pact. in empt. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. numer. 27.* Molin. *disputat. 377. numer. 8.* D. Covar. *sup. lib. 1. cap. 15. n. 6.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 12. num. 19.* & alii plurimi, quos congerit Barbosa *collect. d. l. 2. num. 60.* & Hermos. *in l. 42. gloss. 9. num. 2. tit. 5. p. 5.* Unde cum fructus lucraretur emptor, fœnori locus esse poterit: sed eis restitutis cessat suspicio fraudis, nisi aliunde proveniat, ut in casu capitis *Illo vos, de pignorib.*

Sed rejecta Panormitani opinione, prout eam 21 supra rejecimus, compertum est quod D. Covar. nos docet; nam urgentior provenit præsumptio fœnoris ex pacto retrovendendi in gratiam emptoris, quam si pro venditore adjiceretur: quod adnotat Scaccia *de commerc. §. 1. q. 1. n. 487.* Molin. *sup. numer. 11.* & patebit si inter utrumque pactum differentie rationes scrutemur; nam emptor qui pecuniam exhibet instar creditoris, illam repetendi facultatem habet, quod proprium est mutui: hoc cessat cum in venditoris arbitrium retrovenditio confertur. Deinde pacta insolita simulationis, & fraudis usurariæ conjecturam inferunt. Menoch. *lib. 3. præf. 122. num. 65.* Farinac. *in Praxi, lib. 5. de falsit. q. 162. n. 164.* Mascard. *de probat. concl. 444. numer. 6.* Pactum retrovendendi in venditoris favorem valde frequens, in commodum emptoris rarum est, ut prenotatur *num. 1.* Tandem conventiones ad utilitatem vendentis non sunt regulariter de fœnore suspectæ, sicut quæ emptori sint favorabiles. Leotard. *sup. q. 58. n. 57.* Scaccia *d. q. 1. num. 245. verf. Sed si constituto,* Frideric. Martin. *de jur. cens. cap. 8. num. 94.*

Ad Num. 4.

Contractus census præ cæteris est aptus ad si- 22 mulandam fœnoris iniquitatem. Leotard. *quest. 8. numer. 34.* quare licet pactum retrovendendi ad favorem emptoris (quod suspectum est,) in aliis rebus emendis sustineatur; in emptione tamen annuorum reddituum ut illicitum, ac fœneraticium reprobat, nec censuarius se astringere poterit ad redimendum censum, cum voluerit emptor. Molin. *ubi proximè,* Leotard. *de usur. q. 68. num. 1.* Scaccia *d. q. 1. numer. 490.* Cenc. *de censib. q. 60. numer. 1.* ubi plurimi, Frideric. Martin. *de jur. cens. cap. 6. num. 263.* Gratian. *discept. cap. 14. num. 1.* Mant. *de tacit. convent. lib. 8. tit. 22. n. 22.* Roderic. *de ann. redditib. lib. 2. q. 1. n. 3.* Felician. *de censib. lib. 1. cap. 10. num. 18.* Avend. *eod. tract. cap. 101. n. 2.* Trullench. *d. lib. 7. cap. 21. dub. 6. num. 2.*

Hoc quidem pactum novissimè Bullâ Pii V. 23 damnatur, ibi. *Pacta continentia, pretium census extra casum predictum ab invito ob panam, aut ob aliam causam repeti posse, omnino prohibemus.* Notant Leotardus, Cencius & alii *ubi proximè,* Sed in dubium revocatur, an pactum rejiciatur, subsistente contractu, vel hic ut fœneraticius omnino fiat irritus, de qua Leotard. *ex num. 2.* Cenc. *ex num. 7.* qui cum aliis sustinent, etiam juxta præfatam Bullam non vitari contractum.

Disputatur etiam, num illud pactum licitè 24 apponatur, ita ut si censuarius redditum suo tempore non solverit, ad reddendum pretium compelli possit? De qua controversia Cenc. *d. num. 11.* Felician. *ubi proximè,* Leotard. *num. 11. cum seqq.* Mant. *num. 23.* Avendann. *sup. cap. 19. num. 13.* Gratian. *sup. cap. 258. ex num. 20.* Roderic. *d. q. 1. num. 4.*

num. 4. cum seqq. Et quidem hæc pactione prohibetur præfata constitutione, secundum quam, atque de jure communi, expulso pacto, consistet contractus, ut cum pluribus resolutis Cencius, & Leotardus. Pactum tamen cum juramento initum observari debet. Cenc. *q. 106. n. 13.*

Verf. Sic etiam si annui redditus.

25 Pactum quo convenit, ut censuarius aliquid ultra pretium restituat ad censum redimendum, non tenet tam ex Bullâ Pii V. quam jure communi. Mant. *sup. num. 17.* Avend. *cap. 101. num. 7.* Roderic. *num. 20.* Felician. *d. lib. 1. cap. 7. n. 14.* Molin. *de justit. & jur. disp. 391. num. 10.* Cenc. *q. 59. numer. 30.* quod ampliat ut neque ad expensas supplendas, quas emptor fecerat, censuarius, cum redimit, astringi queat. Leotard. *quest. 67. num. 1.* ubi ex Scortia tradit ita à Carolo V. stabilitum Bruxellis anno 1548.

26 Ipse tamen Leotard. *q. 15. num. 10.* generaliter docuit, pactum istud in emptione non improbari, cujus sententiæ author est D. Covar. *sup. numer. 3. verf. Sunt etenim,* cui accessit sub distinctione P. Molina, de qua *num. 18.* quam Leotardus non admittit, & ea quidem omnino amplectenda videtur: nec obstat præcipuum Leotardi fundamentum, scilicet quod licet emptori pro facultate redimendi, quam concedit venditori, pretium exigere, & sic quod plus quam percepit restituat. Hoc quidem verum esset, si emptor solveret integram rei venditæ communem aestimationem: at cum hæc minuatur ex pacto retrovendendi usque ad tertiam partem, ut pro eodem pretio redemptio fiat, sicut prædixi *sup. cap. prox. numer. 42.* inique emptor præter eam partem, quam retinet, quæ est justum pretium sui gravaminis, ac facultatis concessæ, aliquid stipularetur à venditore ultra id quod præstitit, nisi res vendita tempore pretiosior redderetur, ut rectè docuit P. Molina supponens valorem rei dimini ex pacto retrovendendi.

27 Est animadvertendum, quod cum in Hispania legè sit pretium census definitum, ita ut minoris emi prohibeantur, quæcumque pacta ex quibus præter naturam contractus venditor oneratur, minimè sustinenda sunt; nam quanto magis iste gravatur, tanto minoris census aestimatur, & pretium minuitur, de quo actum supra, *cap. prox. num. 55.* Hæc observat Molin. *disp. 391. num. 10.* Olan. *concord. Jur. lit. A, num. 98. & 99.* Ratio est, quia pacta onerosa emptori sunt pars pretii, quæ illud diminuunt; & venditori pars rei, quæ ejus augment valorem, *l. Fundi partem. 79. de contr. empt. l. Si venditor 6. in fin. de serv. exportand.* Leotard. *de usur. q. 6. numer. 7.* Frider. Martin. *de jur. cens. cap. 6. num. 196.* Unde si quis emeret censum ad rationem viginti pro uno, quod apud nos est legitimum pretium, cum pacto restringente facultatem redimendi, vel alienandi, aut alio oneroso vendenti, injustè ac contra legem ageret, quoniam de pretio legali deest quanti aestimaretur gravamen ex conventionem additum: & hæc fuit ratio Granatenfium decisionum, quarum meminit D. Covar. supra, *cap. prox. num. 7. verf. Sic sanè.*

Ad Num. 5.

28 De justo census pretio diversæ sunt sententiæ. Quidam non pauci existimant quod aestimatio redditus non redimibilis sit ad rationem quinque

pro centenario, ita ut intra viginti annos ex pensionibus fors redigatur, ac similitudinem fundi, cujus justum pretium jure communi constituitur ex fructibus, quos per viginti annos reddiderit. Hanc opinionem communiter rejiciunt Scribentes, etli D. Covar. non omnino displiceat. Hodie apud nos nullatenus poterit admitti, cum *ex l. 12. tit. 15. lib. 5. Recop.* constitutum sit pretium census redimibilis, ut pro uno annuo aureo viginti præstentur; nam iniquum foret tanti census redimibiles aestimari, quanti irredimibiles, cum ob facultatem redimendi rerum pretia non parum decrefcere debeant, ut prædixi supra, *cap. prox. n. 42.* unde mulò pluris habetur census perpetuus, quam redimibilis. Trullench. *in Decalog. lib. 7. cap. 21. dub. 4. num. 2.* Præfata opinionis, ac cæterarum mentionem facere Cencius *de censib. q. 47. num. 7.* Felician. *de cens. lib. 2. cap. 1. num. 16.* Frideric. Martin. *de jur. cens. cap. 5. num. 6.* Roderic. *de ann. redditib. lib. 1. q. 6. num. 25.* Gail. *lib. 2. observ. 7. num. 5.* Fachin. *controvers. lib. 2. cap. 43.* Leotard. *de usur. q. 59. an. 20.* Avend. *de censib. cap. 31.*

Ad Num. 6.

De diversitate usurarum, quæ apud Romanos 29 quondam de jure communi legitimæ, ac licitæ putabantur, videndus Cujac. *ad l. 1. ff. de nautic. fœnor. Duaren. ad tit. ff. ad leg. Falcid. cap. 8. verf. Cautione igitur hac,* Alciat. *in l. Centesimis, de verb. oblig. Wesembec. paratit. ad tit. ff. de usur. num. 10.* Roderic. *sup. lib. 3. q. 10. num. 4.* Lessius *de justit. & jur. lib. 2. cap. 20. num. 33.* Theat. vitæ humanæ, *verb. Usura,* præter laudatos supra, *cap. 1. num. 104.* De intellectu legis *3. §. Item si Reipublicæ. ad l. Falcid. agit Duaren. sup. Roder. d. q. 6. ex num. 3.*

Verf. Ex quibus colligitur.

Resolvit tandem D. Covar. certi nihil definiti 30 posse circa pretium census non redimibilis, ideò observandam esse regionis consuetudinem, lege deficiente: quod cum pluribus amplectuntur Felician. *d. num. 16. verf. Quare visum est,* Frider. Martin. *sup. num. 9.* Leotard. *num. 22.* Cencius *d. q. 47. num. 16.* Et in Hispania ex consuetudine ad rationem triginta pro uno hujusmodi census vendi solent, teste Feliciano. Verum hodie hoc genus commercii frequens non est, sed ubi lege censui redimibili pretium stabilitum existit, inde deduci poterit quanti non redimibilis debeat aestimari, res enim quælibet cum pacto retrovendendi minoris emitur, quam si liberè venderetur, ita ut pro tertia parte paulò plus, minusve quam si liberè venderetur, ita ut pro tertia parte paulò plus, minusve arbitrio boni viri, propter gravamen ementis pretium justum decrefcet, ut prædixi ex multis *cap. prox. num. 42.* Unde si census redimibilis pretio superaddatur, tertia pars, quæ propter pactum retrovendendi debuit detrachi, justa aestimatio census non redimibilis apparebit. Sic cum in Hispania *ex l. 12. tit. 15. lib. 5. Recopilat. & in Germania,* teste Fachin. *d. lib. 2. cap. 43. in principio,* pretium redimibilis, census sit ad rationem viginti pro uno, valor non redimibilis erit triginta pro uno, cum aliqua tamen latitudine, cum pretium legitimum non sit, quantumvis à legis taxatione procedat, ideoque in indivisibili non consistat, & detractione pretii partit ob revendendi pactum ab omnibus admiffa, quoad quotam differunt. Præterea pactum revendendi